

1. Inleiding

In doos 0238 zaten in totaal drie zakken met aardewerk. Het voornaamste deel van de scherven werd ingenomen door handgevormd en traag gedraaid aardewerk, samen met het snel gedraaide aardewerk (voornamelijk reducerend). Deze maakten samen 63% uit van het totaal aantal scherven.

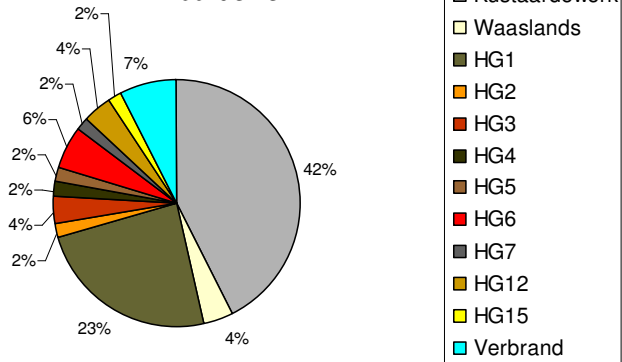
2. Beschrijving van de baksels

2.1 Handgevormd en traag gedraaid aardewerk

De ongekende baksels van deze groep staan aangeduid als HG, gevolgd door een nummer. Enkele baksels zijn samengevoegd in één soort, vanwege vele gelijkenissen. De volgnummers van de baksels die niet samengevoegd zijn, zijn steeds behouden. De volgnummers van samengevoegde baksels zullen hieronder steeds vermeld worden tussen haakjes.

- HG1 (10,11): Een grijs tot zwart baksel dat veel (20-30%) subafgeronde tot afgeronde kwarts bevat. Het wordt tevens gekenmerkt door een platige structuur.
- HG2: Een grijsbruin baksel met 10 tot 20% sub-angulaire kwarts. Dit ruwe baksel bevat rode inclusies.
- HG3 (8): Een beige tot lichtgrijs baksel met 20 tot 30% hoekige kwarts. Het baksel bevat roodbruine inclusies
- HG4: Een licht tot donkergrijs baksel met 20 tot 30 % subafgeronde kwarts.
- HG5: Een rozig geel baksel met 5% hoekige kwarts. Het baksel heeft een duidelijke platige structuur en bevat rode inclusies, die waarschijnlijk ijzerpartikels zijn.
- HG6 (9): Een roestbruin tot grijs baksel met ongeveer 5% afgeronde kwarts. Het baksel bevat rode inclusies.
- HG7: Een witgrijs baksel met rode inclusies. Er is ongeveer 5% sub-angulaire kwarts aanwezig.
- HG12 (13): Een beigeachtig grijs baksel met 5 tot 10% subafgeronde kwarts. Het baksel heeft een platige structuur.
- HG14 (= Waaslands): Een lichtgrijs baksel met een platige structuur. Er is een fijne zandige vershraling en het baksel is rijk aan mica. De stukken aardewerk in dit baksel zijn waarschijnlijk een handgevormde variant van het Waaslands gedraaide aardewerk.
- HG15: Dit donkergrijze baksel bevat 5% sub-angulaire kwarts en is vershraald met schelpen.
- Een laatste groep is het kustaardewerk. Naast deze baksels zijn er ook enkele verbrande stukken teruggevonden die niet te determineren waren.

Aandeel (%) van baksels in het totale aantal scherven Handgevormd en traag gedraaid aardewerk

2.2 Mortaria

In totaal zijn er slechts zeven resten van mortaria gevonden, die aan minstens vijf individuen behoorden.

- M1: Een oranje tot roodbruin fijn baksel met 5 tot 10% subafgeronde kwarts.
- M2: Een hard, glad en fijn crèmekleurig baksel. Het bevat vrij veel fijne kwarts en meerdere zwarte en rode inclusies. Verder zijn ook enkele mica's en kalk te zien.

- M3 (4): Dit baksel is gekenmerkt door een fijne, kalkrijke textuur. De kleur gaat van crèmekleurig tot lichtgrijs en geelachtig tot lichtbruin. Er is slechts een beetje (minder dan 5%) fijn afgerond kwarts aanwezig. Verder zijn ook rode inclusies (ijzer) en mica's te zien.

2.3 Dolia

De Dolia zijn, samen met het Pompeiaans Rood, de op één na minst vertegenwoordigde groep, en maakt slechts 1,90% uit van het gehele aantal scherven.

- D1: Een bleekgrijs tot wit baksel met een beperkte aanwezigheid van erg hoekige kwarts. Het baksel bevat rode inclusies
- D2: Dit gele baksel bevat eveneens rode inclusies, maar meer kwarts (10-20%).
- D3: Dit grijze tot donkergrijze baksel bevat 20 tot 30 % sub-afgeronde kwarts.

2.4 Kruikwaar

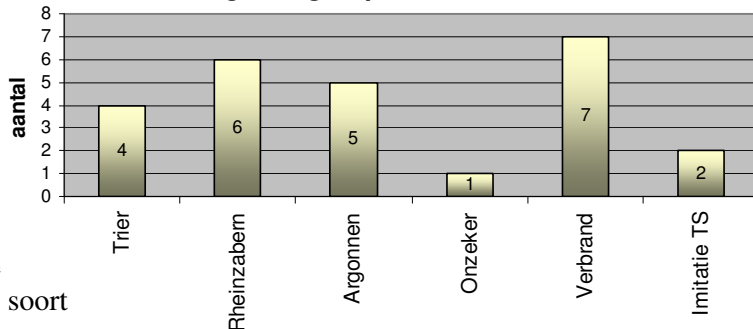
De meeste scherven van kruiken waren afkomstig uit de Scheldevallei. Enkele waren echter afkomstig uit Noord-Frankrijk (Bavay) en het Eifelgebied.

2.5 Terra Sigillata

De aanwezige Terra Sigillata ($\pm 15\%$ van alle scherven) bestond over het algemeen uit scherven die te klein waren om de vorm te kunnen bepalen. Naast het echte Terra Sigillata waren er ook enkele scherven in imitatie-TS. Deze behoorden toe aan de Drag. 45, een vorm van mortarium die in Terra Sigillata werd gemaakt. Enkele Terra Sigillata-scherven bevatten versiering. Op één scherf (0238/03/09/02) zijn de resten te zien van wat ooit een leeuwenkop was. Op een andere scherf was nog een deel van een soort bloemenmotief te zien.

Bijna alle scherven waren onder te brengen bij een typisch baksel uit Trier, Argonnen of Rheinzabern. Enkele scherven waren echter verbrand, en één scherf was vrijwel niet te bepalen.

Aantal scherven van de baksels in de Terra Sigillata-groep uit doos 0238

2.6 Geverfd/Governist aardewerk

Slechts 5 scherven behoren toe aan deze groep. Drie scherven zijn afkomstig uit Keulen, de andere twee komen uit Trier enerzijds, en Centraal-Gallië anderzijds.

2.7 Terra Nigra

De enige scherf uit deze groep was een wandscherf, en behoorde toe aan de "Eggshell ware".

2.8 Pompeiaans Rood

Bij deze groep is slechts één soort baksel zichtbaar:

- PR1: Een geel baksel met 5 tot 10% hoekig kwarts. Het baksel bevat rode en zwarte inclusies.

2.9 Snel Gedraaid

De groep van het snel gedraaide aardewerk is de tweede grootste aanwezige groep. Onder de determineren vormen zit voornamelijk keukengerei. Naast enkele deksels, zijn er ook kookpotten en een vergiet aanwezig.

2.9.1 Oxiderend

- SGa1: Een grijsblauw baksel met mica en rode inclusies. Het heeft een duidelijke platige structuur.
- SGa2 (4): Een lichtgrijs baksel met 5-10% sub-angulaire tot hoekige kwarts. Het ruwe baksel bevat rode tot roestbruine inclusies en heeft een platige structuur.
- SGa3: Een gelig beige baksel met 5-10% subafgeronde kwarts.
- SGa5: Een geel baksel met 5% sub-angulaire kwarts. Het baksel bevat rode en zwarte inclusies.

2.9.2 Reducerend:

- SGb2 (6): Een beige-grijs baksel met 5 tot 10% sub-angulaire kwarts.
- SGb3: een lichtgrijs baksel met donkergrijze vlekken. 10 tot 20 % sub-angulaire kwarts
- SGb4 (8,9): Een grijs tot donkergrijs baksel met 5 tot 10% sub-angulaire tot subafgeronde kwarts
- SGb5: Een blinkend zilvergrijs baksel met een platige structuur. Het baksel bevat ongeveer 20% sub-angulaire kwarts
- SGb7: Een licht tot donkergrijs baksel met ongeveer 5% sub-angulaire kwarts. Naast de kwarts zijn ook zwarte inclusies te zien.
- SGb10: Een grijs baksel met 5 tot 10% subafgeronde kwarts. Het baksel bevat roodbruine inclusies.

2.10 Amforen

In doos 0238 zat een deel van de wand van één amfoor.

- A1: oranjegeel baksel met ongeveer 5% hoekige kwarts.

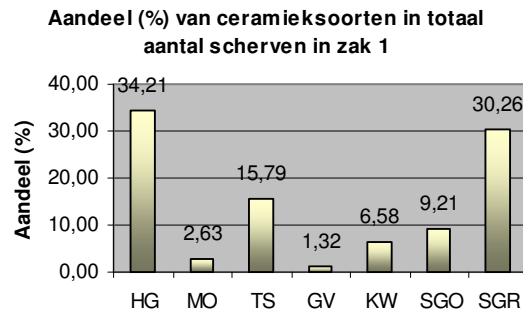
3. Inhoud van de zakken (+tekeningen)

3.1 Zak 1

Net als in alle andere zakken zijn voornamelijk de wanden aanwezig. De belangrijkste ceramieksoort in de eerste zak zijn de snelgedraaide stukken, gevolgd door de handgevormde en traaggedraaide categorie. Het snel gedraaide aardewerk bevat voornamelijk reducerende stukken ($\pm 76\%$)

Onder het snel gedraaid oxiderend bevonden zich twee deksels, beide in het baksel SGb2. Onder het traaggedraaid zaten één rand en een wand die een traaggedraaide variant zijn van het snelgedraaide Waaslands.

De meeste scherven van Terra Sigillata waren te klein om een determinatie mogelijk te maken. Slechts één scherf was duidelijk te identificeren als een Drag.18/31 (Fig.2), deze was gemaakt in het Argonnengebied, in één van de latere fases. Een andere scherf was versierd met een floraal motief (Fig.1). Dit was deels afgebroken, maar de verkleuring was nog duidelijk zichtbaar. Deze scherf was gemaakt in

Rheinzabern. Verder was er ook een mortarium aanwezig die was gemaakt in imitatie-Terra Sigillata.

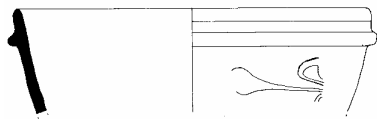

Fig. 1: 0238/01/03/01. Terra Sigillata (Rheinzabern) met floraal motief .

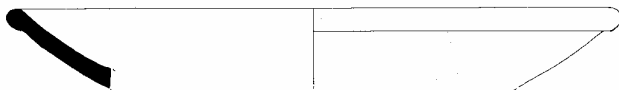

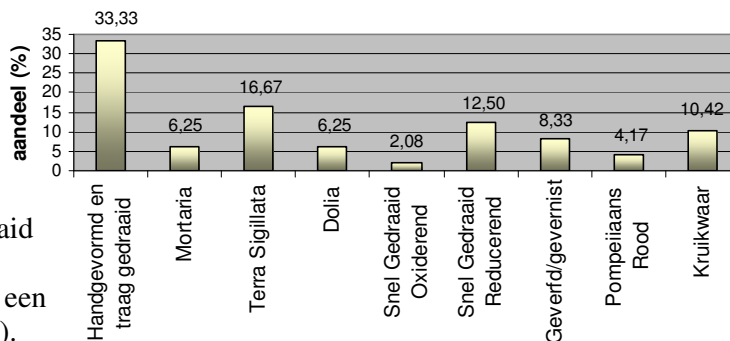
Fig. 2: 0238/01/03/02. Terra Sigillata (late Argonnen). Drag. 18/31.

Slechts één geverniste scherf werd aangetroffen. Deze was afkomstig uit het Centraal-Gallische gebied (Trier, Argonne).

3.2 Zak 2

De tweede zak scherven bevat opvallend meer scherven van het handgeformde en traaggedraaide type. Hieronder bevonden zich twee deksels, waarvan één versierd was (Fig.5). Ook onder het snel gedraaide reducerend aardewerk bevond zich een deksel. Bijhorende kookpotten zijn niet gevonden. Bij het snel gedraaid reducerend aardewerk bevonden zich eveneens drie delen van een rand van een kom in Menapisch aardewerk (Fig.18).

Soorten (%) tov het totaal aantal scherven in zak 2

Ook in het snel gedraaide oxiderende aardewerk zat een deel van een kom.

Van de in totaal acht scherven van het Terra Sigillata kon slechts één gedetermineerd worden als een Drag.40.

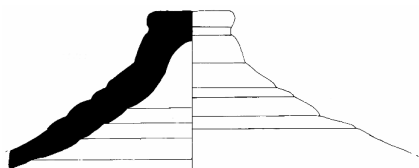

Fig. 3: 0238/02/01/01. Deksel.

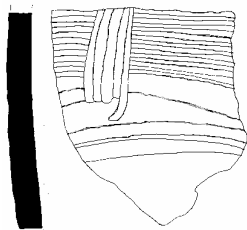

Fig. 4: 0238/02/01/02. Kustardewerk. Wand.

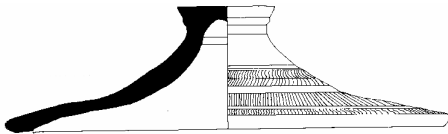

Fig. 5: 0238/02/01/03. Versierd deksel.

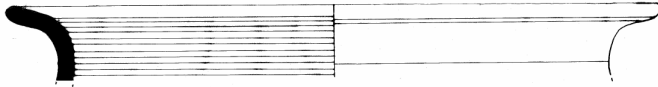

Fig. 6: 0238/02/01/05. Rand. Aan de binnenkant zijn gladdingslijnen te zien

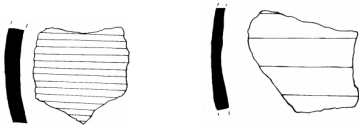

Fig. 7: Twee wanden met een versiering van lijnen: 0238/02/01/06 (links) en 0238/02/01/07 (rechts)

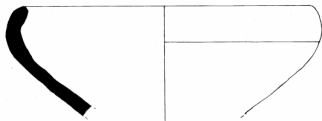

Fig. 8: 0238/02/01/14. Rand

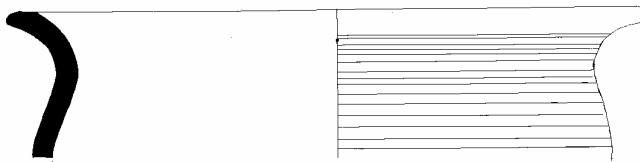

Fig. 9: 0238/02/01/15. Rand

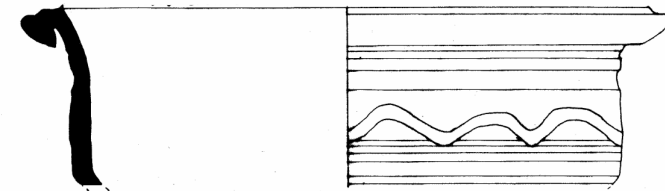

Fig. 10: 0238/02/01/16: Rand en wand versierd met lijnen

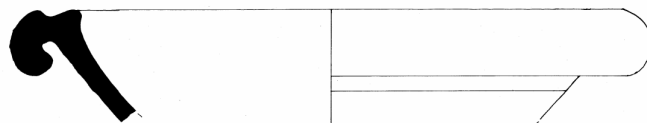

Fig. 11: 0238/02/02/01. Rand van een mortarium

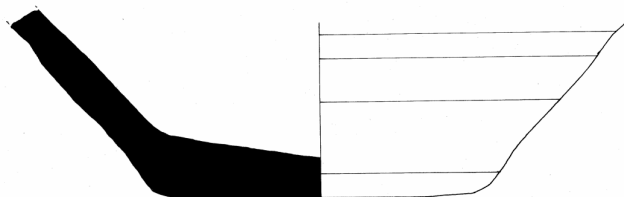

Fig. 12: 0238/02/02/02. Bodem en een deel van de wand van een mortarium

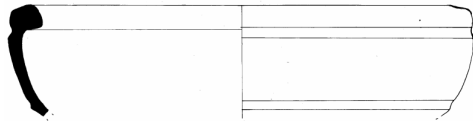

Fig. 13: 0238/02/04/01. Rand van een dolium.

Fig. 14: 0238/02/04/02. Rand

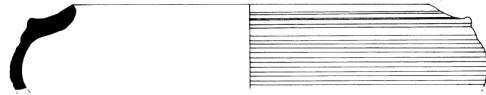

Fig. 15: 0238/02/04/03. Rand

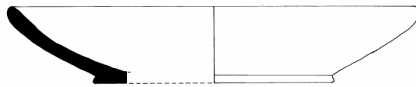

Fig. 16: 0238/02/05/01. Volledig profiel van een kom

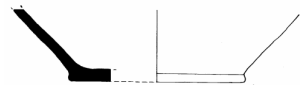

Fig. 17: 0238/02/05/02. Bodem

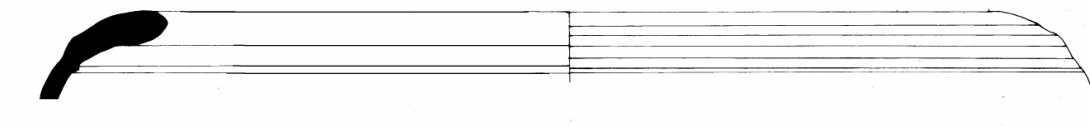

Fig. 18: 0238/02/05/03. Rand van een kom in Menapisch aardewerk.

Fig. 19: 0238/02/08/01. Bodem

Fig. 20: 0238/02/08/04. Bodem

3.3. Zak 3

Opvallend in de derde zak is de grote aanwezigheid van Kustaardewerk. De elf aangetroffen scherven zijn goed voor één vijfde van het totaal aantal scherven in de handgevormde en traaggedraaide categorie. Het grootste deel van deze scherven was gedecoreerd met een kamversiering. Meerdere Terra Sigillata-scherven waren hier wel te determineren. Op de Drag.46 zijn nog duidelijk de resten te zien van wat ooit een leeuwenkop is geweest. De oorsprong van deze scherf kon niet achterhaald worden aangezien ze verbrand is. Een andere mortarium van het type Drag.45 werd gemaakt in imitatie-Terra Sigillata. Een laatste determineerbare Terra Sigillata is afkomstig uit Trier en betreft een Drag.15/31. Meerdere resten van bodems zijn aanwezig, maar er ontbreekt teveel van de wand om deze positief op

vorm te determineren. Één wand behoort zeker toe aan een kom, maar is eveneens te klein om met zekerheid te determineren.

Bij het Snel Gedraaid Reducerend zitten er enkele randen en wanden van een kookpot, alsook de bodem van een vergiet. Een opvallende vondst was een wandscherf in “eggshell ware”.

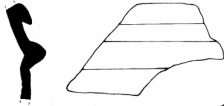

Fig. 21: 0238/03/04/01. Wand

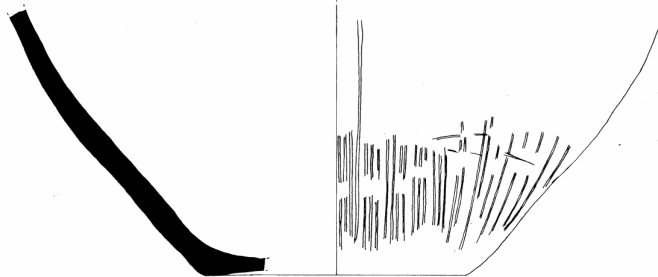

Fig. 22: 0238/03/05/01. Bodem van een pot in Kustardewerk met kamversiering.

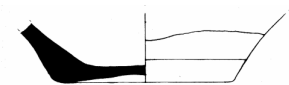

Fig. 23: 0238/03/05/02. Bodem.

Fig. 24: 0238/03/08/01. Bodem. Terra Sigillata uit Trier.

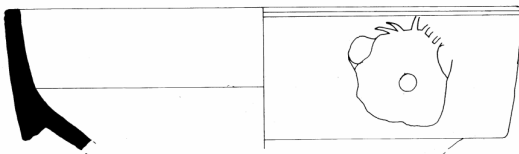

Fig. 25: 0238/03/08/02. Rand van een Drag.46 met resten van een leeuwenkop.

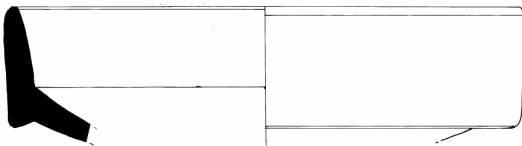

Fig. 26: 0238/03/08/03. Rand van een Drag.45 in imitatie-Terra Sigillata

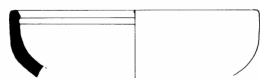

Fig. 27: 0238/03/08/04. Rand van een kom.

4. Tellingen

4.1. Zak 1

Categorie	Baksel	Type	R	W	B	G	Totaal	MAI
Handgevormd en Traaggedraaid	Kustardewerk	onbekend	0	10	1	0	11	1
	totaal Kustardewerk		0	10	1	0	11	1
	HG1	onbekend	0	6	0	1	7	1
	Totaal HG1		0	6	0	1	7	1
	HG12	onbekend	0	2	0	0	2	1
	Totaal HG12		0	2	0	0	2	1
	Waaslands (?)	onbekend	1	1	0	0	2	1
	Totaal Waaslands (HG14)		1	1	0	0	2	1
	HG15	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal HG15		0	1	0	0	1	1
	Verbrand	onbekend	0	3	0	0	3	3
Totaal verbrand		0	3	0	0	3	3	
Totaal HG			1	23	1	1	26	8
Mortaria	M3	onbekend	0	2	0	0	2	1
	Totaal M3		0	2	0	0	2	1
Totaal Mortaria			0	2	0	0	2	1
Terra Sigillata	Trier	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal Trier		0	1	0	0	1	1
	Rheinzabern	onbekend	1	0	1	0	2	2
	Totaal Rheinzabern		1	0	1	0	2	2
	Argonnen	onbekend	0	1	1	0	2	1
		Drag.18/31	1	0	0	0	1	1
	Totaal Argonnen		1	1	1	0	3	2
	Onzeker	onbekend	0	0	1	0	1	1
	Totaal onzeker		0	0	1	0	1	1
	Verbrand	onbekend	2	0	0	0	2	2
	Totaal Verbrand		2	0	0	0	2	2
Imitatie TS	mortarium	1	2	0	0	3	1	
Totaal Imitatie TS		1	2	0	0	3	1	
Totaal TS			5	4	3	0	12	9
Geverfd/gevernist (GV)	C-Gallisch	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal Centraal-Gallisch		0	1	0	0	1	1
Totaal GV			0	1	0	0	1	1
Kruiken	Scheldevallei	onbekend	1	3	1	0	5	1
	Totaal Scheldevallei		1	3	1	0	5	1
Totaal KW			1	3	1	0	5	1
Snel Gedraaid Oxiderend	SGa1	onbekend	0	2	0	0	2	1
	Totaal SGa1		0	2	0	0	2	1
	SGa2	onbekend	2	0	0	0	2	1
	Totaal SGa2		2	0	0	0	2	1
	SGa3	onbekend	0	2	1	0	3	1
Totaal SGa3		0	2	1	0	3	1	
Totaal SG oxiderend			2	4	1	0	7	3
Snel Gedraaid Reducerend	Waaslands (?)	onbekend	0	0	3	0	3	3
	Totaal Waaslands		0	0	3	0	3	3
	Verbrand	onbekend	1	5	0	0	6	1
	Totaal verbrand		1	5	0	0	6	1
	SGb2	onbekend	0	3	0	0	3	1
(deksel)		1	0	0	0	1	1	

	(deksel)	0	0	0	1	1	1
Totaal SGB2		1	3	0	1	5	3
SGB4	onbekend	0	5	0	0	5	1
Totaal SGB4		0	5	0	0	5	1
SGB5	onbekend	1	2	0	0	3	1
Totaal SGB5		1	2	0	0	3	1
SGB7	onbekend	0	0	1	0	1	1
Totaal SGB7		0	0	1	0	1	1
Totaal SG reducerend		3	15	4	1	23	10

4.2. Zak 2

Categorie	Baksel	Type	R	W	B	G	Totaal	MAI
Handgevormd en traaggedraaid	HG1	(deksel)	0	1	0	0	1	1
		(deksel)	0	1	0	0	1	1
		onbekend	3	0	1	0	4	3
	totaal HG1		3	2	1	0	6	5
	Kustardewerk	onbekend	0	1	0	0	1	1
	totaal kustardewerk		0	1	0	0	1	1
	HG2	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal HG2		1	0	0	0	1	1
	HG3	onbekend	0	2	0	0	2	1
	Totaal HG3		0	2	0	0	2	1
	HG4	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal HG4		0	1	0	0	1	1
	HG5	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal HG5		0	1	0	0	1	1
	HG6	onbekend	1	2	0	0	3	1
	Totaal HG6		1	2	0	0	3	1
HG7	onbekend	0	1	0	0	1	1	
Totaal HG7		0	1	0	0	1	1	
Totaal HG			5	10	1	0	16	12
Mortaria	M1	onbekend	0	0	1	0	1	1
	Totaal M1		0	0	1	0	1	1
	M2	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal M2		1	0	0	0	1	1
	M3	onbekend	1	0	1	0	2	1
	Totaal M3		1	0	1	0	2	1
Totaal Mortaria		2	0	1	0	3	2	
Terra Sigillata	Verbrand	onbekend	1	0	1	0	2	1
	Totaal Verbrand		1	0	1	0	2	1
	Argonnen	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal Argonnen		1	0	0	0	1	1
	Trier	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal Trier		0	1	0	0	1	1
	Rheinzabern	Drag. 40	1	0	0	0	1	1
		onbekend	0	3	0	0	3	1
Totaal Rheinzabern		1	3	0	0	4	2	
Totaal TS		3	4	1	0	8	5	
Dolia	D1	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal D1		1	0	0	0	1	1
	D2	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal D2		1	0	0	0	1	1

	D3	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal D3		1	0	0	0	1	1
Totaal Dolia			3	0	0	0	3	3
Snel Gedraaid	SGa5	(kom)	0	1	0	0	1	1
Oxiderend	Totaal SGa5		0	1	0	0	1	1
Totaal SG oxiderend			0	1	0	0	1	1
Snel Gedraaid	SGb2	onbekend	0	1	0	0	1	1
Reducerend	Totaal SGb2		0	1	0	0	1	1
	Menapisch	(kom)	3	0	0	0	3	3
	Totaal Menapisch		3	0	0	0	3	3
	SGb3	(deksel)	0	1	0	1	2	1
	Totaal SGb3		0	1	0	1	2	1
Totaal SG reducerend			3	2	0	1	6	5
Geverfd/ Governist	Trier	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal Trier		0	1	0	0	1	1
	Keulen	onbekend	0	1	2	0	3	2
	Totaal Keulen		0	1	2	0	3	2
Totaal GV			0	2	2	0	4	3
Pompeïiaans Rood	PR1	onbekend	2	0	0	0	2	2
	totaal PR1		2	0	0	0	2	2
Totaal PR			2	0	0	0	2	2
Kruiken (KW)	Bavay	onbekend	0	1	1	0	2	1
	Totaal Bavay		0	1	1	0	2	1
	Scheldevallei	onbekend	0	3	0	0	3	1
	Totaal Scheldevallei		0	3	0	0	3	1
Totaal KW			0	4	1	0	5	2

4.3. Zak 3

Categorie	Baksel	Type	R	W	B	G	Totaal	MAI
Mortaria	M3	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal M3		1	0	0	0	1	1
	verbrand	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal verbrand		1	0	0	0	1	1
Totaal Mortaria			2	0	0	0	2	2
Amfoor	A1	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal A1		0	1	0	0	1	1
Totaal Amfoor			0	1	0	0	1	1
Pompeïiaans Rood	PR1	(bord)	1	0	0	0	1	1
	Totaal PR1		1	0	0	0	1	1
Totaal Pompeïiaans Rood			1	0	0	0	1	1
Kruikwaar	Scheldevallei	onbekend	0	2	0	1	3	1
	Totaal Scheldevallei		0	2	0	1	3	1
	Eifelwaar	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal Eifelwaar		1	0	0	0	1	1
Totaal Kruikwaar			1	2	0	1	4	2
Handgevormd en traaggedraaid	Verbrand	onbekend	0	2	0	0	2	1
	Totaal verbrand		0	2	0	0	2	1
	Kustardewerk	onbekend	0	8	3	0	11	3
	Totaal kustardewerk		0	8	3	0	11	3
Totaal Handgevormd en traaggedraaid			0	10	3	0	13	4

Materialstudie van de Provinciaal-Romeinse periode (voorbeeldoefening)

Snel Gedraaid Oxiderend	SGa5	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal SGa5		1	0	0	0	1	1
	SGa2	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal SGa2		1	0	0	0	1	1
Totaal Snel Gedraaid oxiderend			2	0	0	0	2	2
Snel Gedraaid Reducerend	SGb2	onbekend	0	1	1	0	2	1
	Totaal SGb2		0	1	1	0	2	1
	SGb4	(vergiel)	0	0	1	0	1	1
		onbekend	2	0	1	0	3	2
	Totaal SGb4		2	0	2	0	4	3
	SGb10	(kookpot)	2	3	0	0	5	2
		onbekend	0	1	0	0	1	1
Totaal SGb10		2	4	0	0	6	3	
Totaals Snel Gedraaid Reducerend			4	5	3	0	12	7
Terra Nigra	Eggshell Ware	onbekend	0	1	0	0	1	1
	Totaal Eggshell		0	1	0	0	1	1
Totaal Terra Nigra			0	1	0	0	1	1
Terra Sigillata	Imitatie TS	Drag.45	0	1	0	0	1	1
	Totaal Imitatie TS		0	1	0	0	1	1
	Verbrand	Drag.46	0	0	1	0	1	1
		onbekend	0	1	0	0	1	1
		(kom)	0	0	1	0	1	1
	Totaal verbrand		0	1	2	0	3	3
	Argonnen	onbekend	1	0	0	0	1	1
	Totaal Argonnen		1	0	0	0	1	1
	Trier	onbekend	0	1	0	0	1	1
		Drag.15/31	0	0	1	0	1	1
Totaal Trier		0	1	1	0	2	2	
Totaal Terra Sigillata			1	3	3	0	7	7